

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ԲՆԱԳԻՏԱՍՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆՐԱ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՅԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈՂՈՒԼ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ ԵՎ ՄՈՂՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	0905B4/04
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	1-ին կուրս/ 2-րդ կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<ul style="list-style-type: none"> • տեղեկացնել «Աշխարհագրական մոնիթորինգ» դասընթացի գիտատեսական և գիտագործնական խնդիրներին, • զարգացնել ուսանողների տեսական պատկերացումները մոնիթորինգ հասկացության գիտական ընկալման ասպեկտների շուրջ, • ապահովել անհրաժեշտ տեսական գիտելիքներ շրջակա միջավայրի դիտարկումների գիտա-մեթոդական բովանդակության վերաբերյալ, • բացահայտել շրջակա միջավայրի դիտարկումների աշխարհագրական /տարածական/ ասպեկտները, • արժևորել աշխարհագրական մոնիթորինգի դերը ռացիոնալ բնօգտագործման և բնապահպանության ոլորտում, • բացահայտել ՀՀ մոնիթորինգային համակարգը:
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ</p> <p>Բնորոշել «Աշխարհագրական մոնիթորինգ» դասընթացի հետազոտության օբյեկտը, կառուցվածքը, նպատակը, խնդիրները: Բացատրել «Մոնիթորինգ» եզրույթի գիտական և հասարակական ընկալման ասպեկտները: Նկարագրել շրջակա միջավայրի դիտարկումների համակարգի աշխարհագրական ասպեկտները: Սահմանել մոնիթորինգի տեսակները և կառուցվածքը: Նկարագրել ՀՀ մոնիթորինգային համակարգը:</p> <p>ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Ներկայացնել մոնիթորինգի դերը և զարգացման պատմությունը: Արժևորել մոնիթորինգի ժամանակակից դերը շրջակա միջավայրի պահպանման գործում: Վերլուծել մոնիթորինգի տեսակները, ուղղությունները: Գնահատել մոնիթորինգ իրականացնող միջազգային և տեղական կազմակերպությունների փորձը: Հիմնավորել ՀՀ մոնիթորինգային տարբեր ծրագրերի իրականացման անհրաժեշտությունը: Գնահատել պետական մոնիթորինգային համակարգերի գործունեության արդյունավետությունը:</p> <p>ՀՍՏՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>Տիրապետել աշխարհագրական մոնիթորինգի կազմակերպման գիտա-տեսական ժամանակակից ինֆորմացիային: Տիրապետել մոնիթորինգ եզրույթի գիտական և հասարակական մեկնաբանման հմտություններին:</p>

Տիրապետել մոնիթորինգի խնդիրների լուծման համար հատուկ քարտեզների վերլուծության հմտություններին: Տիրապետել անթրոպոգեն ծանրաբեռնվածության գնահատման մեթոդական հմտություններին:

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՆԿԱՐԱԳԻՐ

- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 7
- ԼՍԱՐԱՑԻՆ ԺԱՄ – 80
- ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 40
- ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ – 14
- ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ – 16
- ԼԱԲՈՐԱՏՈՐ - 4
- ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱ - 6
- ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ – 5

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ուսանողները ավագ դպրոցի չափորոշիչներին համապատասխան պետք է ծանոթ լինեն համաշխարհային բնապահպանական հիմնախնդիրների բովանդակությանը և դրանց լուծմանը միտված համաշխարհային հասարակության կողմից իրականացված հիմնական միջոցառումներին

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐ

Մեթոդը ուսումնական գործընթացում դասախոսի և ուսանողի համատեղ աշխատանքն է :Յուրաքանչյուր առարկայի դասավանդման մեթոդների համակարգը որոշվում է տվյալ գիտության ուսուցման խնդիրներով: Աշխարհագրական մոնիթորինգ առարկայի դասավանդման ընթացքում կիրառվում են ուսուցման ինչպես ակտիվ այնպես էլ պասիվ մեթոդներ: Այստեղ կիրառվող մեթոդներից են՝

- ինտերակտիվ դասախոսություններ /Պատմելու, Բացատրական-նկարագրական Ձևնական- ցուցադրական/
- խմբային աշխատանք /քննարկումներ և ներկայացումներ/
- ինքնուրույն աշխատանք
- Ուրվագծային քարտեզների հետ կատարվող գործնական աշխատանքի մեթոդներ
- Պրեզենտացիաների կազմում և ներկայացում

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Ներածություն
- Աշարհագրական մոնիթորինգը որպես գիտություն և ուսումնական դասընթաց,
- «Աշարհագրական մոնիթորինգ»-ի դասընթացի գիտա-գործնական և ճանաչողական նշանակությունը:
  - Աշխարհագրական մոնիթորինգի իրականացման գիտամեթոդական և կազմակերպական հիմունքները
- գլոբալ մոնիթորինգի համակարգը,
- մոնիթորինգի կառուցվածքը, տեսակներն ու մեթոդները,
- մոնիթորինգի կազմակերպումը,
- Բնահասարակական երկրահամակարգերի աշխարհագրական մոնիթորինգը
- Կենսոլորտի աղտոտման աղբյուրները,
- Կենսաբանական օբյեկտների մոնիթորինգի ուղղություններն ու մեթոդները,
- Զրային օբյեկտների մոնիթորինգի մեթոդները,
- մթնոլորտի մոնիթորինգի մեթոդները,
- հողի մոնիթորինգի մեթոդները,
- աշխարհագրական մոնիթորինգը և կայուն զարգացման համակարգը:
  - Էկոլոգիա-վերլուծական մոնիթորինգ
- Շրջակա միջավայրի որակի գնահատումը,

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Մարդու առողջության էկոլոգիական հիմնախնդիրները, ○ Տարածքների էկոլոգիական վիճակի գնահատումը, ○ Էներգետիկ էկոլոգիական հիմնախնդիրները, ○ Էկոլոգիական գնահատման համակարգը, ○ Գլոբալ էկոլոգիական հիմնախնդիրները: <ul style="list-style-type: none"> • ՀՀ մոնիթորինգային համակարգը ○ ՀՀ-ում իրականացվող մոնիթորինգային հիմնական աշխատանքները, ○ ՀՀ մոնիթորինգային տարբեր ծրագրերի իրականացման անհրաժեշտությունը, ○ պետական մոնիթորինգային համակարգերի գործունեության արդյունավետությունը:
--	---

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
ՀԻՄՆԱԿԱՆ	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Վյաչեսլավ Հարությունյան, Շրճակա միջավայրի մոնիթորինգ, Եր.- 2010 2. Լ. Մելքումյան, Էկոլոգիայի հիմունքներ, Երևան, 2008թ., 3. Ա. Մարխոսյան, Էկոլոգիայի հիմունքներ, Երևան, 2008թ., 4. Кузенкова Г. В. Введение в экологический мониторинг. Н. Новгород: 2002. 5. Якунина, И.В., Попов Н.С., Методы и приборы контроля окружающей среды. Экологический мониторинг, Тамбов, 2009. – 188 с.
--	---

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Степановских А.Ц. Прикладная экология, охрана окружающей среды. М.2005, 751с., 2. Звонкова Т.В. Географическое прогнозирование. Уч. пособие для вузов.М. Высшая школа 1987. 192,с., 3. Дончаева А.В. Экологическое проектированиеи экспертиза. Уч. пособие. М.2002. 286,с., 4. Питульно В.М. Экологическая экспертиза. Уч. пособие. 2004. 480 с., 5. Р. Кальвода, Я. Зыка, К. Штулик и др. Электроаналитические методы в контроле окружающей среды/, пер. с англ. под ред. Е.Я. Неймана. – М., 1990. 240 с., <p style="text-align: center;">Համացանց</p> <ul style="list-style-type: none"> • www.ecosystema.ru • http://geo.web.ru
--	---

ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ	

	<p style="text-align: center;">Նախատեսված է.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ երկու գրավոր ընթացիկ ստուգումներ (ստուգողական աշխատանքներ): Յուրաքանչյուր հարցաթերթիկ պարունակում է 6-ական հարց, որից 2-ը 20 միավորանոց կշռով, իսկ 4-ը` 15 միավորանոց կշռով,</li> <li>○ մեկ ամփոփչ ստուգում` գրավոր (ստուգողական աշխատանք): Հարցաթերթիկի յուրաքանչյուր տարբերակ կրկին պարունակում է 6 հարց, որից 2-ը 20 միավորանոց կշռով, իսկ 4-ը` 15 միավորանոց կշռով
--	---

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱՊԻՏՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ	

	<p>Գնահատումը կատարվում է 5 բաղադրիչով.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Բաղադրիչ 1- 10% (հաճախումներ) 2. Բաղադրիչ 2-20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին) 3. Բաղադրիչ 2- 20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ) 4. Բաղադրիչ 3-40% (ամփոփիչ ստուգում) 5. Բաղադրիչ 4-10% (ընթացիկ ակտիվություն)
--	---

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տարային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

ԱՅԼ
ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի ուսանողին:
- Ուսանողներին պարբերաբար կտրամադրվի անհրաժեշտ խորհրդատվություն:
- Ուսանողներին կտրամադրվեն անհրաժեշտ ուսումնա-օժանդակ նյութեր՝ կամ տպագիր կամ էլեկտրոնային տարբերակներով:
- Առարկան ուսումնասիրելիս ուսանողները պետք է օգտվեն համացանցի հնարավորություններից:
- Մոդուլային աշխատանքների ժամանակ ծածկաթերթիկների, գրքերի կամ այլ հուշող ուսումնական նյութերի առկայությունը արգելված է:
- Արտագրությունն արգելվում է, և աշխատանքը գնահատվում է զրո:

Հ/Հ	Թեմա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատածամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատածամանակը
		Դասախոսություն	Գործնական	Լաբորատոր	սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
1.	Դասընթացի նպատակը, նշանակությունը, խնդիրները և կառուցվածքը	2					3	5
2.	Աշարհագրական մոնիթորինգի գիտական բովանդակությունը	2					3	5
3.	Աշխարհագրական մոնիտորինգի նպատակը և խնդիրները	2					3	5
4.	Աշխարհագրական մոնիթորինգի համակարգ-Գլոբալ մոնիթորինգ	2					3	5
5.	Գլոբալ մոնիթորինգի բաղադրիչները	2					3	5
6.	Աշխարհագրական մոնիթորինգի կառուցվածքը, տեսակները, մեթոդները	2					3	5
7.	Աշխարհագրական մոնիթորինգի կառուցվածքը, տեսակները, մեթոդները	2					3	5
8.	Աշխարհագրական մոնիթորինգի կազմակերպումը	2					3	5
9.	Աշարհագրական մոնիթորինգի գիտական բովանդակությունը				2		4	6
10.	Աշխարհագրական մոնիտորինգի նպատակը և խնդիրները				2		4	6
11.	Գլոբալ մոնիթորինգի համակարգը		2				4	6
12.	Աշխարհագրական մոնիթորինգի կառուցվածքը, տեսակները և մեթոդները		2				4	6
13.	Մոնիթորինգի կազմակերպումը: Աշխարհագրական մոնիթորինգ				2		4	6
14.	Շրջակա միջավայրի որակի գնահատումը	2					3	5
15.	Հասկացություն Էկոլոգիական անվտանգության մասին	2					3	5
16.	Էկոլոգիական գործոնների ազդեցությունը մարդու առողջության վրա	2					3	5
17.	Շրջակա միջավայրի աղտոտման վտանգը	2					3	5
18.	Բնապահպանական հիմնախնդիրների էությունը	2					3	5
19.	Համամոլորակային բնապահպանական հիմնախնդիրների աշխարհագրական ասպեկտները	2					3	5
20.	Բնապահպանական հիմնախնդիրների զարգացման և լուծման հեռանկարները	2					3	5
21.	Միջազգային փորձը բնապահպանական հիմնախնդիրների լուծման բնագավառում	2					3	5
22.	Շրջակա միջավայրի որակի գնահատումը				2		4	6
23.	Հասկացություն Էկոլոգիական անվտանգության մասին				2		4	6
24.	Մարդու առողջության Էկոլոգիական հիմնախնդիրները		2				4	6
25.	Կենսաբանական օբյեկտների մոնիթորինգի ուղղություններն ու մեթոդները		2				4	6
26.	Մոնիթորինգի համակարգը ագրոարդյունաբերության ոլորտում				2		4	6
27.	Հողի մոնիթորինգի մեթոդները		2				4	6

28.	Մթնոլորտի աղտոտման մոնիթորինգ				2		4	6
29.	Ջրերի աղտոտման բնույթն ու աղբյուրները Ջրային օբյեկտների մոնիթորինգի մեթոդները		2				4	6
30.	Մթնոլորտի աղտոտումը և մոնիթորինգի մեթոդները		2				4	6
31.	Միջազգային փորձը բնապահպանական հիմնախնդիրների լուծման բնագավառում	2					3	5
32.	Տնտեսության տեխնոգեն զարգացման առանձնահատկությունները և մոդելները	2					3	5
33.	Կայուն զարգացում: Տեսանկյունները և չափորոշիչները: ՀՀբնապահպանական ռազմավարությունը	2					3	5
34.	Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի իրականացման պետական ծրագիրը	2					3	5
35.	Կայուն զարգացում: Տեսանկյունները և չափորոշիչները:				2		4	6
36.	Ջրի աղտոտվածության որոշում			2			2	4
37.	Օդի աղտոտվածության որոշում			2			2	4
38.	Շրջակա միջավայրի դիտարկում					6		6
Ընթացիկ ստուգում 1								2
Ընթացիկ ստուգում 2								2
Ամփոփիչ ստուգում								2
Ընդամենը								210